

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Jure Rerum Ecclesiasticarum Ad Germaniae Catholicae
Principia Et Usum Pars ...**

Complectens Sectionem I. & II.

Zech, Franz Xaver

Ingolstadii, 1758

Titulus XXII. De Diebus Dominicis Et Festis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68048](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68048)

five jure, five generali consuetudine
servatur pridie Festorum solemnio-
rum 95.).

TITULUS XXII.

DE DIEBUS DOMINICIS ET FES-
TIS.

*Conf. Decretal. Lib. II. tit. 9. Lib.
III. tit. 34 & 45. Ex Sext. Lib. III.
tit. 22. Clement. tit. 16. Ex-
travag. Com. tit. 12.*

§. 470.

QUAMVIS Immensitas & Æterni-
tas Dei cultum religiosum in *Cultui Di-*
omni loco, omnique tempore exigat: *vino desti-*
nihilominus sicut certa loca, scilicet *nati sue-*
Templa, cultui Divino singulariter *runt*
sunt destinata (Sect. I. §. 4.), ita
etiam constituit Ecclesia statos quos-
dam dies, in quibus Fideles illi, qui
ex gravi socordia, rerum Divinarum
dulcedine negotia & occupationes
ceteras

---

non debeat in Vigilia Pentecostes, prout
etiam hodie istud jejunium celebratur post
Pentecosten.
95.) Vid. c. r. & 2. de observ. Jejun. item supra
§. 461. De Vigilia Pentecostes erudite dis-
serit GUYET. loc. cit. quæst. 6.

cæteras condire nesciunt 96.) , se
 Deo, Christianæ Religionis mysteriis,
 virtutum & immortalis vitæ studio
 totos dedant. Verum experientia
 docet, quam longe ab intentione
 Ecclesiæ & obligatione sua aberrent
 plurimi, qui perfunctoria per modicam
 horæ partem præsentia in Templo
 & cessatione a quibusdam operibus
 satisfacisse se credunt Præcepto cele-
 brandi dies Festos, quos vel otio &
 desidia transigunt, vel potius scele-
 ratis actibus, & profanissimis nego-
 tiis totos impendunt. Ex crassa igno-
 ratione hoc procedere nobis periuu-
 sum est, in qua depellenda tam Pa-
 stores animarum, quam Laici Magi-
 stratus omnem operam ponere obli-
 gantur. Nos pauca de hoc amplissi-
 mo argumento tradimus, allegatis
 tamen iis Autoribus & libris, ex qui-
 bus plenior notitia ad propriam de-
 votio-

96.) De Clericis meliorem opinionem fovet
 Ecclesia: unde singulos hebdomadæ dies
 feriarum nomine distinctos appellari voluit,
 quo significaretur, quotidie Clericos, abje-
 cta cæterarum rerum curâ, uni Deo pro-
 fus vacare debere. In Lectio. pro festo S.
 SILVESTRI ult. Decembr.

De Dominicis & Festis. 671

votionem, & aliorum instructionem hauriri possit.

§. 471. Jam condito Mundo Deus a Mundo benedixit diei septimo, & sanctificavit illum; quia in ipso cessaverat ab omni opere suo 97.). Ad recolendum hoc beneficium Creationis Mundi, summo rigore exigebatur in veteri testamento feriatio hoc die *Sabbati*, quo nomine significatur *Requies*, seu *Cessatio* 98.). Huic adjiciebantur variis temporibus plures alii dies Festi, pro recolenda memoria certorum beneficiorum a Deo Judæis collatorum 99.).

§. 472.

97.) Genes. II. 3. An ex sententia Hebræorum universum genus humanum ad celebrandum Sabbatum fuerit adstrictum, non tantum præcepto negativo de vitanda Idololatria & blasphemia; sed etiam affirmativo per preces, adorationes, gratiarum actiones, oblationes ac vota, late discutit SELDENUS de Jure natur. & gent. juxta discipl. Ebræor. lib. 3.

98.) *Memento ut diem Sabbati sanctifices... non facies omne opus in eo.* Exod. XX. 8. 10.

99.) Tale erat Festum Paschatis. Exod. XII. 3. seqq. Pentecostes. Levit. XXIII. 15. seq. Deuteron. XVI. 9. seq. Festum Tubarum mense septimo prima die. Levit. XXIII. 24. Dies Expiationum. Ibid. 27. seq. Festum Tabernaculorum. Ibid. 34. Dedicatio

*Ecclesia
determinat
tempus &
Ritum*

§. 472. Præcepta de his Festis Synagogæ data, numerantur inter ceremonialia illius gentis, quæ nos non attingunt, ita ut nullo die abstinendum nobis esset ab operibus servilibus, nisi Ecclesia id ipsum inter nos firmaret. Imo determinatio diei septimæ non videbatur Apostolis adeo necessaria in nova Lege, ut Sabbatho non posset substitui dies Solis, seu primus hebdomadæ, quem *Dominicum* vocamus ob plura mysteria in eodem a Servatore nostro patrata (100.). Aliquo nempe tempore, Supremo Numini cultus etiam exterior offerendus est: & hoc solum inter præcepta moralia & naturalia re-

cen-

---

catio Altaris I. Macchab. IV. 59. Festum Sortium. Esther. IX. 21. 22.
100.) Mysteria diei Dominicæ recenset Suarez tom. I. de Relig. tract. 2. Lib. 2. de Festis. c. 4. Sabbathum non esse abrogatum, sed a Christo & Christianis spiritualiter ac mystice, proin longe perfectius celebratum, ob gaudium internum & animi Deum unice spectantis quietem dicunt SS. Patres. S. GREGOR. M. lib. II. epist. 3. quod de Sabbatho scriptum est, spiritualiter accepimus, spiritualiter tenemus. vid. THOMASSIN. de dier. fest. celebr. pag. 43.

cenfetur, ac proprie ad Decalogum pertinet, tanquam præceptum affirmativum, quo tempus aliquod *sanctificari* jubetur, quamvis Scriptura aperte non tradat, quibus positivis actibus Judæi cultum Deo exhibere in Sabbatho debuerint. Dies itaque: & Ritus, quo id præstandum, ad Præcepta Ecclesiastica refertur: quos autem dies Ecclesia Cultui Divino piis ritibus exhibendo destinat, vocari solent dies *Festi*, *Feriat*, *Ferie*, quæ communibus diebus opponuntur i.).

§. 473. *Ferix* aliæ sunt *Sacræ*, *Cul-* per *ferias*.
tui Divino destinatæ; aliæ *Profanæ* e: x
politicis rationibus per Magistratum
indictæ, de quibus alibi recurret me-
tio. Inter sacras vocantur alia *Festa*
Chori, alia *Festa Fori*. Piora soluna-
modo a Clero in Ecclesiis Divino Of-
ficio & solemniori Liturgia: hæc
autem etiam a populo solemnius ce-
lebrantur: suntque vel *Communia*
universæ Ecclesiæ; vel *Propria* certæ
Diocæsi aut loco.

Uu

§. 474.

2.) Convenienter institui dies festos, nec eos argui posse superstitionis Judaicæ, contra varios hæreticos, ostendit BEL-
LARMINUS lib. 3. de Cultu Sanctorum
c. 10. SUAREZ cit. lib. 2. de festis e. 2.

Inter has
Cultum
præcipuum

§. 474. A primis Ecclesiæ sæculis festi quidam dies celebrabantur, præsertim *Dies Dominicus*, de cujus cultu Apostoli mentem Divini Præceptoris sui in terris adhuc degentis intellexisse non incongrue dicuntur. Apostolorum Legem, & Ecclesiæ morem 2.) Edictis suis firmavit CONSTANTINUS M. & sequentes Imperatores 3.) Censuerunt semper Fideles, hæc cujusvis hebdomadæ solemnia instar præcipuarum celebritatum peragenda esse, nec facile impedienda per Sanctorum festivitates, in Dominicum diem incidentes 4.).

§. 475.

2.) Quam pie diem Dominicum transegerint primi Christiani, refert JUSTINUS Martyr in altera Apolog. circa fin. Quam fortiter ejus diei cultum professi fuerint, narrat BARONIUS Annal. Eccl. ad ann. 303. n. 46. seq.

3.) Vid. GOTHOFREDUS ad Cod. THEODOS. de Feriis. Etiam ad ipsos gentium Præfectos Imperatoris nutu & voluntate Edictum perlatum est, ut illi perinde Dominicum diem venerarentur. EUSEB. de vit. Constant. lib. 4. c. 23.

4.) Concilium MOGUNTINUM anno 1549. c. 61. sic statuit: sed & Sanctorum celebritates, in diem Dominicam incidentes, etc.

De Dominicis & Festis. 675

§. 475. In multis Ecclesiis Orientis, *habent*
primis sæculis præter diem Domini- *Dies Domi-*
cum, etiam Sabbatum Christianis erat *nici,*
festivum: & propterea jejunium eo
die, excepto solo Sabbato ante Pa-
scha, interdictum (5.), quia Judæis
recens ad Christum conversis, & re-
verentiæ Legis Mosaicæ videbatur
aliquid indulgendum. Synodus
LAODICENA Sæculo IV. 6.) sta-
tuit quidem, quod non oportet Christia-
nos judaizare, & in Sabbato otiari, sed
eo die operari. Nihilominus aliquam
ejus diei celebritatem permittit &
supponit, dum vult 7.), quod non
oportet in quadragesima Martyrum Nata-
lita celebrare, sed Sanctorum Martyrum
facere commemorationes in Sabbatis &
Dominicis. Nam solis Sabbatis & Do-
minicis diebus perfectum Sacrificium
U u 2 fiebat

semus submovendas, & in feriam aliquam
precedentem vel sequentem transferendas,
quo Sanctorum omnium Domino sua conser-
vetur solemnitas: exceptis B. Mariæ,
Apostolorum, & aliis summis festivitibus.
5.) Si quis Clericus Dominicum diem, aut
Sabbatum, uno solo dempto, jejunare de-
prehendatur, deponitor: si Laicus, a com-
munionem eijcitor. Can. Apostol. 65.
6.) Anno 372. Can. 29.
7.) Can. 51.

fiabat tempore Quadragesimæ; reliquis diebus per prius sanctificata peragebatur Divinum mysterium, ut alibi dictum. Etiam Autor Apostolicarum Constitutionum monet Fideles, ut potissimum die Sabbati & die Dominico studiosius Templum Domini adeant: commendatque magnificis verbis diem Sabbati, Dominicum tamen diem præstantiorem dicit 8.).

presertim
quidam ce-
lebriores,

S. 476. Quamvis omnes dies Dominici singulari cultu a Fidelibus semper celebrati fuerint, nihilominus sanctius peragendos censet Ecclesia dies Dominicos in Adventu & Quadragesima: illi viam sternunt ad Natalem Servatoris Diem, isti per pœnitentiam præparant animos ad gaudia Pascalia. Ex monito S. CAROLI BORROMEI 9.) Parochus Fidelibus

- 8.) Lib. II. c. 59. & Lib. VII. c. 37. juxta interpretationem Turriani.
9.) Synod. Dioces. IV. Decret. 10. item Decret. Provinc. MEDIOLAN. lib. III. c. 26. c. 18. & alibi. Singularum Dominicarum ceremonias apud Græcos servatas recenset LEO ALLATIUS Dissert. de Dominic. & Hebdomad. Ritus Latinos describunt rerum Liturgicarum Scriptores alibi citati.

De Dominicis & Festis. 677

cohortetur, ut juxta antiquum statutum SILVERII Papæ, qui sæpius non communicant, singulis saltem Dominicis diebus in Quadragesima & Adventu Corpus Domini sumant. Longe majorem autem venerationem exigit Dominica Paschatis, ubi Jesu Christi Resurrectionem recolimus, cui tanquam solidissimæ basi innititur Christiana Religio. Secundo post Christum Natum sæculo fervebant contentiones de die, quo Mysterium hoc celebrari deberet (10.). Orbis fere totus sequebatur VICTORIS Pontificis sententiam: Ephesinam Ecclesiam cum paucis aliis adhuc repugnantem autoritas Concilii NICÆNI pervicit, ita ut universa Ecclesia unanimiter Pascha celebraret die Dominica, cum quibusdam diebus præcedentibus & subsequentibus (11.). Elapsis quinquaginta diebus

Uu 3 non

10.) Præter innumeros alios de hac Controversia videri potest SANDERUS de Visib. Monarch. Eccles. lib. 7. a n. 22. pag. 270. seqq.

11.) Diebus septem præcedentibus, & septem sequentibus judicalem strepitum conquiescere jubet VALENTINIANUS Imp.

non minore solemnitate celebratur
Festum Pentecostes per aliquot dies
12.), quo per Spiritum Sanctum su-
prema manus Baptismo in Paschate
collato imponitur.

§ SS. Tri- §. 477. Omnes dies Dominici vo-
nitati spe- cari possunt SS. Trinitatis solemnia:
cialiter de- imo singulis diebus Gloria Patri & Filio
putatus. § Spiritui Sancto, & cetera similia di-
cuntur ad laudem pertinentia Trinitatis
13.). Unde Romana Ecclesia tem-
pore ALEXANDRI III. 14.) non-
dum

Imp. L. 2. C. Theod. de Feriis. RECES-
WINTHUS Rex in Legibus Wisigotho-
rum lib. 2. tit. 1. l. II. GREGORIUS IX.
C. fin. de feriis.

12.) Concilium INGELHEIMENSE anno
948. c. 6. diei Dominicæ feriam seculi-
dam, tertiam & quartam adjicit. GREGO-
RIUS IX. in cit. c. fin. solummodo duas
sequentes dies adjungit, quod hodierna
praxis observat, exceptis multis agrico-
lis, qui etiam feriam quartam habent fe-
stivam, & supplicationes instituunt ad
avertendam grandinem.

13.) C. 2. de feriis.

14.) Citatum c. 2. adscribitur in Corpore Je-
ris ALEXANDRO III. videtur tamen potius
tribuendum ALEXANDRO II. cum illam
doctrinam sub nomine Alexandri Papae
referat MICROLOGUS de Eccles. obler-
va

De Dominicis & Festis. 679

dum peculiariter celebraverat festi-
vitatem *SS. Trinitatis*. Orationes
quidem & Præfatio de hoc Myserio
reperiuntur in Libro Sacramentorum
S. Gregorii : ille tamen aliis Domi-
nicis diebus usurpari poterant 15.)
RUPERTUS Abbas Tuitiensis 16.)
sæculo XII. loquitur de hoc Festo tan-
quam passim in Ecclesia recepto 17.)
Demum ab Apostolica Sede sub
JOANNE XXII. qui obiit anno 1334.

Uu 4 susce-

---

vat. c. 60. cujus libelli Autor vixit circa
annum 1080. tempore GREGORII VII. ut
patet ex ejusdem Cap. 14. ALEXANDER
autem III. vix non integro post sæculo ad
thronum Pontificium evehctus fuit, scili-
cet anno 1159.

15.) MICROLOGUS loc. cit. narrat, ALCU-
NUM Caroli M. Præceptorem, rogatu S.
BONIFACII Missales orationes de *SS.*
Trinitate composuisse, in omni Domini-
ca recitandas.

16.) De Divin. Offic. lib. II. c. 1.

17.) Huic diversitati Ecclesiarum adscribunt
aliqui, quod octava Pentecostes celebrata
alicubi fuerit, secus alibi ob festum scilicet
SS. Trinitatis. Unde C. 4. de Feriis festum
Pentecostes dicitur carere octavis. Verum
aliae fuerunt hujus ritus rationes, quas
fusa profequitur BERNO AUGIENSIS in
Libro de Quibusd. reb. ad Missam spe-
ctant. cap. 3.

susceptum est hoc festum, celebrandum prima post Pentecosten Dominica 18.). Hæc de solemnitatibus Dominicarum sufficiant 19.).

Festa solemniissima.

§. 478. Solemnissima festa extra Dies Dominicos recenset S. AUGUSTINUS 20.) *Ascensionem & Nativitatem Christi*, tanquam ex traditione Apostolica celebrandam. Alia Festa Chri-

18.) EMAN. GONZALEZ ad lib. 2. Decretal. tit. 9. de feriis c. 2. n. 8. Pagi in Breviario Pontif. Rom. tom. 4. in vita Joannis XXII. §. 89. BENEDICTUS XIV. de Festis Christi §. 530. item de Canonizat. Sanct. lib. 4. p. 2. c. 31. n. 2. Cur autem Ecclesia Festum SS. Trinitatis minore solemnitate, quam alia quædam festa celebret, rationem indagat THEOPH. RAYNAUD. Heterocl. spirit. part. 1. sect. 3. punct. 3. n. 19. Operum tom. 15. pag. 268.

19.) Quidam conabatur annis singulis inducere festum speciale, Divino Patri sacrum, celebrandum Dominica quinta post Pascha. Huic consilio se opponit THEOPH. RAYNAUD. cit. loc. sect. 1. punct. 2. pag. 24. seqq. BENEDICTUS XIV. loc. cit. n. 3. seq.

20.) Epist. 54. & 55. alias 118. & 119. ad Januar. ubi etiam rationem reddit, cur dies Natalis Domini affixus sit certo diei mensis Decembris, secus ac dies Paschatis.

De Dominicis & Festis. 681

Christi Domini variis temporibus celebrari cœperunt. Jam ante finem sæculi IV. solemnitas *Circumcisionis* Christi, quæ simul est Octava Nativitatis, opposita fuit superstitioni Ethnicorum Calendis Januarii exerceri solitæ 21.). Sub *Epiphaniæ* nomine intellexerunt quidem SS. Patres varios modos, quibus Deus Filium suum mundo manifestavit, inter quos præcipuo loco venit Adoratio Magorum 22.): fuitque hoc festum adeo celebre, ut JULIANUS Apostata, qui clam Idolis thus adolebat, non ausus sit se hujus diei Officio subducere; dum Viennæ in Gallia agebat Anno 361. 23.): quem diem,
U u 5   quo

- 21.) D. MAXIMUS Homil. in Circumcis. Dom. S. PETRUS *Chrysologus* serm. 155. HONORATUS A S. MARIA animadvers. in Art. Critic. tom. 2. lib. 3. Dis. 3. art. 1. & 2.
- 22.) Sub hac significatione habemus sermones antiquorum Patrum PETRI *Chryso-logi* serm. 156. & seqq. S. LEONIS sermones octo. S. MAXIMI Homilias plures.
- 23.) AMMIANUS MARCELLINUS Autor gentilis lib. XXI. ita scribit: *Feriarum die, quem celebrantes mense Januario Christiani Epiphaniam adstant, progressus in eorum Ecclesiam, soleniter Numine orato discessit.*

quo Græci etiam Baptisma Christi reolebant, ipsum cœlum insignibus miraculis illustravit 24.)

Christi,

S. 479. Alia mysteria Christi ita celebrantur, ut simul veneremur B. Virginem Mariam, cujus opera uti voluit Deus ad ea perficienda, & quorum intuitu eandem SS. Virginem singularibus donis cumulavit. Talis est *Annuntiatio* B. Virginis 25.), affixa diei vigesimo quinto Martii 26.), quo tempore Verbum Divinum Incarnatum censetur. Item *Purificatio* B. Virginis, ratione cujus crimen aliqui 27.) impingunt Catholicis, quod

24.) Vid. BENEDICTUS XIV. De Festis Christi. c. 74. seq.

25.) Vid. SUAREZ tom. I. de Relig. tr. 2. lib. 2. de dieb. fest. c. 5.

26.) Concilium TOLETANUM X. anno 656. c. I. solemnitatem hujus festi, quod in tempus Quadragesimale vel Paschale, festivis solemnitatibus aliis minus opportunum solet incidere, transfert in diem 18. Decembris, quæ est Octava ante Nativitatem Christi, ubi etiam recolitur *Expectatio Partus* in Hispania, & Festum *Dominæ nostræ de la O.* uti observat GARRASIA LOAISA in Not. ad cit. Concil. Tolet. AZOR Inst. Moral. part. 2. lib. 1. c. 23. circa fin.

27.) HOSPINIANUS de Festis Christianorum pag. 40.

quod festa *Februa* Gentilium mutaverint in Festum Purificationis, iisdem superstitionibus & ceremoniis impiis retentis. Etiam si demus cum BARONIO 28.) festum Purificationis institutum fuisse tempore GELASII Pontificis 29.), ut sanctitate magni hujus mysterii profana illa ceremonia delerentur, quæ in Lupercalibus apud Gentiles obtinuerant; nihil tamen inde criminis inuritur Religioni Catholicorum, si ad delenda vestigia impiorum rituum ethnicorum, substituantur decentissimæ ceremoniæ ad colendum verum Deum, sicut Templâ Idolorum sanctissime dedicata fuerunt vero Numini. Verosimile tamen est, Festum Purificationis non a GELASIO institutum, sed a Græcis sub nomine *Hypapante* celebr-

-
- 28.) In Notis ad Martyrolog. 2. Februarii.
29.) GELASII Apologiam, qua Edictum suum contra Lupercalia latum, adversus Andromachum Senatorem, cæterosque Romanos defendit, inserit BARONIUS Annalibus ad ann. 496. n. 29. seqq. an Festum Purificationis oppositum sit saturnalibus, aut lupercalibus, aut potius amburbalibus Gentilium, non est hoc loco inquirendum. Vid. Card. GOTTI Verit. Relig. Christ. tom. I. tr. 5. c. 12. §. 3.

bratum, ad Occidentalem Ecclesiam transiisse 30.).

S. Beatissima

S. 480. Quædam Festa non attingunt Myſteria vitæ Chriſti, ſed in honorem puriſſimæ Virginis inſtituta ſunt, ſcilicet ejus *Conceptio, Natiuitas, Præſentatio, Viſitatio, & Aſſumptio.* *Conceptionis B. Virginis* Feſtum inſertum legimus *Conſtitutioni Manuælis Comneni Imperatoris* ad diem *Nonam Decembris ſæculo duodecimo* 31.), eodemque ſæculo *Lugduni* celebratum a *Canonicis illius Eccleſiæ*, quos perſtrinxit *S. Bernardus* 32.), quod feſtos dies inducant, non accedente *Eccleſiæ Romanæ* auctoritate. Antiquior tamen hujus myſte-

30.) Vid. *HONORATUS A S. MARIA* loc. cit. *Differt. V.* Item *GODEFREDUS HESCHENIUS* in *Comment. Hiſtor.* ad 2. Febr. in *Actis Sanctorum.*

31.) In *Nomo - Canone PHOTII* tit. VII. c. I.

32.) *Epist. 174.* Videantur *Notæ MERLEHORSTII* ad eandem *Epistol.* item *Diſputatio AMBROSII CATMARINI* pro *Veritate Immaculatæ Conceptionis* ad *S. Synodum Tridentinam.* *BENED. PLAZZA* *Cauſa Immac. Concept. propugn.* *Act. VI.* art. I. *teſtim. 8.*

De Dominicis & Festis. 685

ei cultus videtur fuisse in Anglia 33.)
Demum celebritas hæc Romæ susce-
pta 34.) , & tandem inter Festivi-
tates de præcepto posita fuit 35.)
Nativitas B. Virginis **MARIÆ** vix
memoratur inter documenta Galliæ
& Germaniæ 36.) ante **S. FULBER-**
TUM Episcopum Carnotensem, qui
vixit circa annum millesimum, &
quosdam de hoc Festo sermones ha-
buit 37.) . Forte tamen Romæ & in
Italia jam antea celebrata fuerat 38.) .

§. 481.

33. Vid. **ILDEPHONSUS DE FLORES** in Ec-
clesiasticum. n. 1704. seqq. **BARONIUS** ad
Martyrol. 8. Decembr.
- 34.) Extrav. I. & 2. inter commun. de Re-
liq. & Vener. Sanct.
- 35.) Bullar. **CLEMENTIS XI.** Const. 40.
pag. 90.
- 36.) Neque in Concilio **MOGUNTINO** an-
no 813. can. 36. neque in Capitularibus
CAROLI M. & LUDOVICI PII lib. I. c.
158. lib. II. c. 35. lib. VI. c. 189. ubi re-
censentur Festivitates per annum cele-
brandæ.
- 37.) Sermones tres de Nativitate B. Vir-
ginis extant inter ejus opuscula pag. 131.
& seqq.
- 38.) Vid. **BENEDICTUS XIV.** de Festis B.
Mariæ Virg. §. 134. seq.

Virginis

§. 481. Festum *Præsentatae* in Templo Virginis ex Oriente in Occidentem traductum fuit, narrante CAROLO V. Galliarum Rege, qui illud Anno 1374. celebrari curavit in Collegio Navarræo Academiae Parisiensis 39.). Festivitatem hanc a PAULO II. Indulgentiis dotatam PIUS V. tanquam minus antiquam ex Breviario expunxit 40.); sed restituit SIXTUS V. Anno 1585. 41.), adnitente Francisco TURRIANO Societatis Jesu Presbytero 42.). Hac ipsa Curia Romanæ Variatio forte in causa est, quod hoc festum in quibusdam Germaniæ Diocæsis celebratur etiam in Foro ex præcepto, secus in aliis. Festum Virginis *Vigilantis* Elisabeth instituit URBANUS VI. tempore funesti Schismatis, ut
Dei-

-
- 39.) Epistolam Regis refert LAUNOVS operum tom. 4. vol. 1. pag. 326. seq.
40.) Venerab. PETRUS CANISIUS de Maria Deipara. Lib. 1. c. 12. pag. 96.
41.) Bullar. Rom. tom. 2. inter Bullas SIXTI V. Const. VII.
42.) THEOPH. RAYNAUDUS operum tom. 7. in Diptychis Marian. part. 1. punct. 3. n. 1. SOTVELLUS Biblioth. Script. Soc. Jesu Verb. *Franciscus Turrianus.*

De Dominicis & Festis. 687

Deipara, quæ pacem annuntiavit universo mundo, pacem impetrare dignaretur Ecclesiæ 43.). BONIFACIUS IX. ejus successor id confirmavit perpetua Constitutione 44.). Patres quoque Concilii BASILEENSIS sess. 44. ad impetrandam Ecclesiæ pacem Patrocinium B. Virginis implorarunt edito Decreto, quo festum Visitationis Gloriosæ Virginis celebrari jubebant sexto Nonas Julii. Statuta autem est hæc dies secunda Julii, qua MARIA rediisse creditur ex domo Elisabeth, cum mense Martio, quo post Annuntiationem iter illuc instituerat, dies Quadragesimales aut Paschales occurrant 45.)

§. 482. Celeberrimum est Festum *MARIÆ*: Assumptionis B. Virginis. Primi quidem Christiani, solum de fide in Christum solliciti, nolebant multis laudibus celebrare, aut externis honoribus colere Deiparam, ne Gentiles, qui variorum Deorum matres celebra-

43.) BRIETIUS in Annal. ad ann. 1289.

44.) Incipit SUPERNI. data 5. Idus Novemb. 1390. Vid. Card. PETRA ad eandem Constit.

45.) Vid. AZOR Inst. moral. part. 2. lib. 1. c. 23.

brabant, in novum errorem incur-
 rerent. Unde etiam S. EPIPHA-
 NIUS 46.) nolebat definire, an B.
 Virgo vere mortua sit. Postquam
 autem Ephesina Synodus contra Ne-
 storium gloriam Deiparæ publice de-
 fendit, mox omnes in laudem Vir-
 ginis proruperunt, cum Idololatria
 jam esset sublata, & Religio Christia-
 na altas radices egisset. Censuit igitur,
 censetque Ecclesia, Deiparam
 vere obiisse 47.), & mox resumpto
 corpore in cœlos assumptam esse.
 Hujus Assumptionis festivitas quo
 tempore in Oriente celebrari cœpta
 sit, non opus est, ut hoc loco defi-
 niamus. In nostris partibus occi-
 dui mentionem frequentem habe-
 mus sæculo IX. 48.): adjectum etiam
 fuit

46.) Hæres. 78.

47.) De loco Mortis & sepulchri, ingens
 est concertatio. ANTONIUS SANDINIUS
 Hist. de Maria Virg. c. 7. Hierosolymis
 mortuam statuit, contra TILLEMOS-
 TIUM Annot. 15. ad Vit. B. V. & Hya-
 CINTHUM SERRY Exercit. 65. qui Ephe-
 si mortuam dicunt. Card. GOTTI Verit.
 Relig. Christ. tom. 1. tr. 5. c. 40. sep-
 suspendit judicium.

48.) In Regula CHRODOGANGI interpo-
 lata cap. 74. apud HARDUIN. Concil.
 tom.

De Dominicis & Festis. 689

fuit jejunium in pervigilio 49.) & Octava 50.).

§. 483. Molem hujus opusculi ex *ac aliorum* cederet recensio singulorum Festorum, & historica narratio de eorum initiis 51.). Pauca hoc loco generatim

X x

tim

tom. 4. col. 1207. In Concil. MOGUNT. ann. 813. can. 36. Quamvis Decretum Moguntina Synodo antiquius, quod refertur Capitular. lib. I. c. 158. de Assumptione S. MARIE dubium, de quo interrogetur, relinquatur; apertis tamen Decretis Festivitas hæc celebranda præcipitur Lib. II. c. 35. & Lib. VI. c. 189.

49.) NICOLAUS I. Respons. 4. ad Consulta Bulgar. sæculo IX. eam obligationem jam inductam supponit.

50.) Id statutum jam ante Nicolaum I. a LEONE IV. narrat SIGEBERTUS in Chronico ad ann. 847.

51.) Videantur Autores hoc Capite allegati, scilicet

BENEDICTUS XIV. de Festis Christi & Virginis Mariæ.

BARONIUS in Notis ad Martyrol. Rom. & passim in Annal. Eccles.

THOMASSINUS de Dierum Festorum celebratione.

AZOR Inst. Moral. part. 2. lib. 1.

SUAREZ tom. 1. de Relig. tr. 2. lib. 2.

GRETSEUS Oper. tom. 5. tr. de Festis Christianor.

BOLLANDUS & Continuatores in Actis Sanctorum.

tim annotasse sufficiat. I. Pleraque
Festa Domini, & B. Virginis fuerunt
jam pridem toti Ecclesiæ communiar:
celebritates autem aliorum Sancto-
rum plerumque fuerunt propriæ Ec-
clesiis, apud quas passi, vel sepulti
erant, propagatæ postea in Dicece-
ses vicinas, ac demum in remotio-
res, uti cultus S. LAURENTII ex Ur-
be Romana, cultus S. MARTINI ex
Gallia in alias Provincias transit. II.
Sicut ex Græcia post rudiora quædam
sæcula multarum scientiarum (supra
S. 150.), ita etiam variorum Festo-
rum & Sanctorum notitia ad nostras
Regiones pervenit, immixtis Græco-
rum more Symbolis, quibus Virtutes
& Acta Sanctorum eleganter illu-
strantur, & lectio eorum amœnior
redditur, quod de SS. CHRISTO-
PHORO, GEORGIO, CATHAR-
NA &c. contigisse videtur. III. Mos
primis sæculis festive colebantur San-
cti Martyres, qui sanguinem pro
Christo fuderant (52.). Postea his
æqui-

52.) Jussu CONSTANTINI Provinciarum
Præfides etiam inter Ethnicos, festo
Martyrum dies observare debebant. E
SEB. de Vit. Constant. l. IV. c. 23.

De Dominicis & Festis. 691

æquiparati sunt, qui Christum imper-
territe coram Judicibus confessi fue-
rant, licet dimissi placida morte vi-
tam finiverint, *Confessores* inde di-
cti. Annumerari his Martyribus &
Confessoribus meruerunt, qui lon-
gavo quasi Martyrio rigidissimam vi-
tam in Eremo aut Monasteriis duxe-
runt: demum alii, qui singularibus
virtutum exemplis Ecclesiam illu-
strarunt: horum enim cultus ex Mo-
nasteriis vel particularibus Ecclesiis,
præsertim ob famam miraculorum ad
alia loca traductus fuit. Inter primos,
quibus hic honor obtigit, erat S.
MARTINUS.

S. 484. IV. Designatio dierum Fe-
storum desumi maxime debet ex C. *Sanctorum,*
conquestus. fin. de Feriis: ex Decreto
URBANI VIII. Idib. Septembr. 1642.
demum ex statutis Synodalibus cujus-
vis Diœcesis 53.). Nominantur in
Decreto URBANI, tanquam Festa
fori, Dominici dies totius anni, Na-
tivitatis Christi, Circumcisionis, Epi-
pha-

X x 2

pha-

53.) GREGORIUS IX. c. fin. de Feriis. post
recensita festa, observandas dicit cæteras
solemnitates, *quas singuli Episcopi in suis*
Diœcesibus cum Clero & populo duxerint
solemniter venerandas.

phanix, Resurrectionis cum duabus
 sequentibus feriis, Ascensionis, Pen-
 tecostes cum duabus sequentibus fe-
 riis, SS. Trinitatis, Solemnitatis
 Corporis Christi, Inventionis S. Cru-
 cis, Purificationis, Annuntiationis,
 Assumptionis & Nativitatis Deiparæ,
 Dedicationis S. Michaëlis, Nativita-
 tis S. Joannis Baptistæ, SS. Petri &
 Pauli, S. Andrea, S. Jacobi, S. Joan-
 nis, S. Thomæ, SS. Philippi & Iaco-
 bi, S. Bartholomæi, S. Matthæi, SS.
 Simonis & Iudæ, & S. Mathiæ Apo-
 stolorum. Item S. Stephani, SS. In-
 nocentium, S. Laurentii M. S. Silve-
 stri Papæ, S. Josephi & S. Annæ, So-
 lemnitatis omnium Sanctorum, at-
 que unius ex principalioribus Patro-
 nis in quocunque Regno sive Provin-
 cia, & alterius pariter principalioris
 in quacunque Civitate, Oppido
 vel Pago &c. 54.). His accessit dies
 Conceptionis B. V. MARIÆ ex De-
 cre-

54.) URBANI VIII. Decretum coincidit
 cum Declaratione CAROLI V. facta Au-
 gustæ fere centum ante annis, scilicet
 anno 1548. tit. 26. §. 12. qua insinuat,
 quid in Germania circa Religionem ser-
 vandum sit, donec exortæ controversiæ
 per Concilium Generale decendantur.

creto CLEMENTIS XI. Ad aliorum dierum observantiam, non obstante quocunque præcepto vel consuetudine, nequaquam ex præcepto Fideles deinceps teneri decernit & declarat URBANUS : monetque Ordinarios, ut a novorum Festorum indictione de cætero abstineant. Cum autem præmittat Pontifex, se hoc Decretum ad diminutionem Festorum edere, mens ejus nequaquam fuisse videtur, ut Festum Inventionis S. Crucis, S. Silvestri & S. Annæ solemniter a populo celebretur in illis locis, in quibus antea celebratum non fuerat, ne contra intentionem suam augetur potius, quam diminueret numerum Festorum 55.). Quid autem sentiendum sit de Festo SS. Sebastiani, Georgii, Visitationis & Præsentationis B. V. S. Martini, S. Catharinæ, S. Nicolai, S. Magdalenæ, quæ festa in multis Germaniæ Diocæsibus, licet non sint principaliora Provinciæ, vel Regni, solemniter a populo celebrantur, judicio Ordinariorum relinquimus. Illud

X x 3

§. 485.

55.) CAROLUS GUYET Heortolog. l. 2.
c. 18. q. 8.

rite Canonizatorum.

§. 485. Notandum V. Ne ullius Servi Dei veneratio publica permittatur, qui non autoritate Pontificia in numerum Sanctorum aut Beatorum sit relatus, vel antiquo jam cultu gaudeat a tempore immemorabili 56.) : quod adeo accurate observatur, ut quando agitur de Canonizatione cujusdam Servi Dei, ante omnia institui soleat Processus *super non cultu publico*, aut de casu excepto ab URBANI VIII. Decretis 57.).

Observandi Festa

§. 486. Præcepto observandi Festa, autoritate Ecclesiastica in ordine ad Cultum Divinum statuto, sub gravi 58.) tenentur omnes Christi Fide-

56.) Per tempus immemorabile ex declaratione URBANI VIII. in hac materia intelligitur *tempus centum annorum metam excedens*, computando scilicet ad annum 1634. quo emissa est Constitutio URBANI.

57.) De his omnibus consulendum est præstantissimum opus BENEDICTI XIV. de Servorum Dei Beatificatione & Beatorum Canonizatione.

58.) *Præceptum servandi Festa non obligat sub mortali, seposito scandalo, si absit contemptus.* Est propositio 52. proscripta ab INNOCENTIO XI.

Fideles rationis usu præditi 59.), regulariter a media nocte usque ad mediam noctem proxime sequentem 60.). Est autem hoc Præceptum tum negativum, tum affirmativum.

§. 487. Præceptum negativum jubemur bet ab operibus servilibus vacare. Non negativo est tam severa hæc lex in novo Testamento, sicut in veteri, ubi observatio Sabbati figuralis erat, repræsentans cessationem Dei ab omni opere 61.). Prohibentur autem sola ope-

Xx 4 ra

59.) An peregrini teneantur, decidendum est ex communi doctrina de Legibus. Præcogn. Jur. Can. §. 138. seqq.

60.) Potest Episcopus pro sua Diœcesi quædam Festa præcipere observanda ab aurora usque ad meridem &c. Antiquitas observabat festa a vespera usque ad vesperam: sed sublatis nocturnis coetibus, diei naturalis termini observari solent.

61.) S. THOM. 2.2. q. 122. art. 4. ad 4. In Concilio AURELIANENSI III. ann. 538. c. 28. sic statuitur: *Quia persuasum est populis die Dominico agi cum caballis, aut bubus & vehiculis itinera non debere, neque ullam rem ad victum preparare, vel ad nitorem domus vel hominis pertinentem ullatenus exercere, (quæ res ad Judaicam magis quam ad Christianam observantiam pertinere probatur) id statuimus, ut die Dominico, quod ante fieri licuit, liceat.*

ra corporalia, & quidem servilia, quæ scilicet, licet ab anima tanquam a principio proveniant, organo tamen corporeo exercentur, & per se corporis commoditatibus inserviunt, & per servos fieri solent, ut terram colere, domos ædificare, artefacta construere. His opponuntur opera *liberalia*, quæ a mente procedunt, & quamvis sæpe ab organo corporeo pendent, eo tamen maxime tendunt, ut mentem illuminent, animumque excolant, ut docere, prædicare, legere, scribere &c.

abstinere

ab operibus

§. 488. Sola humanitatis consideratione, concedi nonnunquam deberet cessatio ab operibus servilibus: hæc autem requies opportune impenditur ad cultum Divinum 62.)

Lo-

62.) Id agnovit PLATO Lib. II. de Legib. *Dii genus hominum laboribus natura pressum miserati, remissiones laborum ipsis statuerunt, sollemnia autem festa in honorem ipsorum Deorum. Unde etiam Romani Leges XII. Tabul. lib. I. præcipiebant: Feriis jurgia amovendo: easque in famulis operibus patratis, habento. Cui Legi brevem Commentarium adijcit CICERO Lib. II. de Legib. Feriarum, festorumque divinum ratio in liberis requiem habet litium*

De Dominicis & Festis. 697

Loquendo de ritibus Christianis, statuerat quidem CONSTANTINUS M. 63.) , ut *cunctorum artium officia venerabili die solis quiescant : ruri tamen positi , agrorum cultura libere licenterque inserviant.* Qua mente & intentione agricolis id permittat Imperator, mox adjecta ratio declarat : *quoniam frequenter evenit, ut non aptius alio die frumenta sulcis, aut vineæ scribibus mandentur, ne occasione momenti pereat commoditas cœlesti provisione concessa.* Scilicet propter necessitatem alimentorum facile aliquid indulgetur, si periculum sit, ne opportunum tempus variante tempestate elabatur, sicut ALEXANDER III. *ingruente necessitate captionem hœc diebus festis permisit 64.)*. Unde LEO Impera-

X x 5

Et jurgiorum : in servis operum & laborum.
De Romanorum veterum Festis per Menses singulos agit JOANNES ROSINUS Roman. antiquit. lib. IV.

63.) L. 3. C. de Feriis.

64.) C. 3. de Feriis. Concordat responsum NICOLAI V. anno 1447. Transilvanis Saxonibus datum. apud RAYWALDUM Annal. Eccl. tom. XVIII. ad ann. 1447. n. 28.

perator 65.) metuens, ne agricolæ
 Constitutionem CONSTANTINI la-
 xius interpretentur, universim sta-
 tuit, *ut omnes in die sacro a labore va-
 cent, neque agricola, neque quicum alii
 in illo illicitum opus aggrediantur.* In-
 sistendo igitur datæ notioni operis
 servilis, præter agriculturam & stre-
 peros labores, diebus festis prohibi-
 tum est non solum sculpere imagi-
 nem, sed etiam penicillo vel acu pin-
 gere: characteres typographicos or-
 dinare: exercere venationem, aucu-
 pium vel piscationem. Ut agaso-
 nes & aurigæ inceptum jam iter pro-
 sequantur, necessitas videtur conce-
 dere: sicuti etiam coquentes calcem,
 vitrum &c. possunt continuare ejus-
 modi opera jam cœpta, cum grave
 damnum ex interruptione sequere-
 tur.

servilibus: §. 489. Opera aliqua ex sua ratio-
 ne servilia permittuntur diebus festis
 pro necessitate corporali, ut coque-
 re & præparare cibos 66.) : vel pro
 cur-

65.) Novell. 54. opera servilia distinctius
 recenset, & prohibet CAROLUS M. in Ca-
 pitulari AQUISGRANENSI ann. 789. c. 79.

66.) Opus culinarium ad eas res coarctan-
 dum esset, quæ nec conservari, nec anti-
 cipari facile possunt.

De Dominicis & Festis. 699

curandis infirmis, ut venas incidere &c. cum ejusmodi opera imperet charitas erga proximum 67.) : vel pro Cultu Divino, ut pulsare campanas &c. quæ autem facile anticipari possunt, differri non debent in diem festum, ut scopis Templum mundare, aulæa suspendere, hostias conficere &c. multo minus licita sunt, quæ solum remote & ex intentione operantis ad cultum Templi cedunt, ut agros Ecclesiæ colere, parietes Ecclesiæ dealbare, ligna ad ædificium vehere; nam præceptum ad Religionem pertinens, præferendum est operibus liberis pietatis. Universim causæ excusantes ab observatione præcepti opera servilia prohibentis, solent afferri, materiæ parvitas, necessitas, pietas, religio, denique dispensatio. Ut autem *consuetudo* excuset, plures requiruntur conditiones (Præcogn. Jur. Can. §. 367. seqq.): nam sub consuetudinis larva plures abusus & corruptelæ occultantur, a quibus

---

67.) Pro radendis barbis eadem charitas plerumque non urget: unde facile possunt peccare barbitonfores, magis autem ipsi radendi, si aliud ipsis tempus suppetat.

quibus abduci populus debet explicata criminis gravitate, & malis etiam temporalibus ex violatione festorum a Deo immixtis 68.)

*Mercatu,
& Judi-
ciis:*

§. 490. Præter opera servilia in diebus festis prohibentur *Mercatus* & *Judicia forensia*, cum hæc a divinis rebus mentem abstrahant 69.). Quoad *Mercatum* multa nunc tolerantur ex consuetudine & aliqua necessitate: curandum tamen, ne ejusmodi consuetudines vel recens introducantur, vel latius extendantur: respiciendumque est ad veras populi indigentias & necessitates. *Judicium forensis*, seu *Placitum*, in diebus festis prohibetur, omnes actiones comprehendit, quæ ad causam tractandam proxime pertinent, nisi vera necessitatis & pietatis ratio excuset. Mercatores tamen ac Judices ob ea, quæ ipsis die festo peragere licet, non excusantur ab audiendo Sacro.

Multo magis ab operibus illicitis:

§. 491. Si juxta modo dicta in diebus festis prohibentur ea, quæ ab honestate non abhorrent, imo quibus operam dare interest Reipublicæ, & quæ

68.) Tales pœnas recenset Concilium Parisiense VI. ann. 829. can. 50.
69.) C. omnes. C. conquestus. de Feriis.

De Dominicis & Festis. 701

quæ multoties non parum cum virtutum officiis conjunguntur: multo magis prohibita censerentur, quæ mores corrumpunt, otium, luxus, voluptas, choreæ, ludi scenici &c. Sane sciendum est 70.), quoniam idcirco in diebus festis ab opere mundano cessandum est, ut liberius ad Ecclesiam ire, psalmis & hymnis & canticis spiritualibus insistere, orationi vacare, oblationes offerre, memoriis Sanctorum communicare, ad imitationem eorum assurgere, eloquiis Divinis intendere, eleemosynas indigentibus ministrare valeat Christianus. . . his neglectis, si quis ad ceteras mundi vanitates licitos labores convertit; melius illi fuerat laborare manibus suis, ut haberet, unde tribueret necessitatem patientibus. Similiter S. AUGUSTINUS 71.): melius est arare, quam saltare: dumque Sabbatum Judæorum cum festis Christianorum comparat, ait, Judæos a bono opere vacare, ab opere nugatorio non vacare 72.). Unde illi, qui

---

70.) Verba sunt NICOLAI I. ad Consult. Bulgar. respons. 10. & 11.

71.) In psalm. 91. n. 2.

72.) Similia passim occurrunt in Concilio- rum

qui abstinendo ab operibus servilibus, festos dies ludendo, jocando, otiose vagando, aut spectaculis intendendo vane consumunt, Christiana festa ridiculo exponunt, ut de Ecclesia dici possit, quod olim de Synagoga: *viderunt eam hostes, & deriserunt Sabbata ejus* 73.). Cum enim SS. Patres diebus Dominicis & Festis censuerint abstinendum esse a licitis conjugii voluptatibus 74.), multo magis ab illicitis operibus cessandum erit.

Conceduntur tamen aliqua oblectamenta. §. 492. Cum tamen non omnes severioris disciplinae sint capaces, semper oblectamenta quaedam diebus festis licita erant. Olim convivium in Natalitiis Martyrum instituebatur, *Agape* dictum, de quo Tertullianus 75.): *quantiscunque sumptibus constet, lucrum est, pietatis nomine face-*

---

rum Decretis & SS. Patribus. Vid. inter Opera S. AUGUSTINI olim serm. 251. de temp. nunc serm. 280. in Append. tom. V. Catechismus Conc. TRID. part. 3. de præcept. n. 25.

73.) Threnor. I. 7.

74.) Vid. THOMASSIN. de dierum Festor. celebrat. lib. 3. c. 9.

75.) In Apologetico.

facere sumptum; siquidem inopes quoque refrigerio isto juvamus. Abusus quidem circa hæc convivia, jam tempore Apostoli Pauli in quadam Ecclesia irrepens 76.) adeo demum excrevit, ut vergente in finem sæculo IV. Sancti Patres abolendum hoc institutum crediderint: nihilominus lætari in solemnitatibus Martyrum, recens conversis concessit S. GREGORIUS THAUMATURGUS 77.): ipsosque sacros conventus cum hymnis & canticis instituerunt SS. Patres, ut per mutuum animorum, & voluntatum concordiam spiritualis lætitia excitaretur. S. GREGORIUS M. 78.) Anglis recens conversis indulgit, ut die Dedicacionis, vel Natalitio Martyrum tabernacula sibi circa Ecclesias de ramis arborum faciant, & religiosis conviviis solemnitatem celebrent. Mittebant in præcipuis solemnitatibus SS. Patres invicem, & ad alias personas honoratas munuscula quædam, quæ etiam

Eu-

76.) I. Corinth. XI.

77.) S. GREGORIUS NYSSENUS Orat. de Vita S. Gregorii Thaumaturgi. tom. 2. pag. 1006. edit. Paris. ann. 1615.

78.) Lib. IX. ep. 71.

Eulogia nominabantur, sicut EUSTO-
 CHIUM HIERONYMO misit Cera-
 fa, ut hilariter S. Petri festum diem
 produceret 79.): etiam Deus misit
 Anachoretis epulas tempore Pascha-
 li sufficientes usque ad Pentecosten
 80.): & S. MARTINUS piscem ob-
 tinuit diebus Paschæ 81.): ex eadem
 ratione conceditur esus carniū in
 Nativitate Domini, quando incidit
 in feriam sextam aut Sabbatum.

*Præceptum
 affirmati-
 vum*

§. 493. Præceptum sanctificandi
 Festa *Affirmativum* præcipit Cultum
 Divinum, præcipue per Missæ audi-
 tionem exhibendum. Hæc obliga-
 tio gravis est, & comprehendit om-
 nes Fideles usu rationis præditos,
 ut Missæ *integra* moraliter sint *presen-*
tes in Parochiali vel alia Ecclesia pu-
 blica 82.), ea intentione ac attentio-
 ne, ut talis auditio Missæ pertineat
 ad Cultum Divinum; nam per actum
 pravam æque non satisfacit præcepto
 audiendi Sacrum, sicut per sacrile-
 gam

79.) S. HIERONYM. Epist. 19.

80.) RUFFINUS de Vit. PP. lib. 2. c. 7.

81.) SEVERUS Sulpitius Dialog. 3. n. 13.

82.) Non satisfaciunt in Oratorio privato
 nisi illi, pro quibus est datum privilegium
 eorumque familia.

gam Communionem non satisfit præcepto Communionis Paschalis.

§. 494. Dum autem Ecclesia de-^{Audiendæ}terminat modum sanctificandi Festa^{Missam,} per auditionem Missæ, per hoc non decernit, nos vi naturalis & Divini præcepti ad Cultum Divinum obligantis, ad nihil amplius teneri: sed potius gravissimis verbis oppositum declarat, scilicet *die Dominica* (idem de aliis Festis) *nihil aliud agendum esse, nisi Deo vacandum 83.*): ut quod *negligenter per sex dies agitur, per diem Resurrectionis Dominicæ precibus expletur 84.*) Illi igitur, qui audito sacro per reliquum diem negligunt Cultum Divinum, bene secum perpendant, an præcepto sanctificandi Sabbatum satisfaciant. Communitè tenent Theologi Morales, minime violare diem festum eos, qui serviliter operantur per mediam horam, cum parum pro nihilo reputetur: an igitur præceptum Affirmativum sanctificandi diem festum implebunt, qui sola media hora, quæ respectu totius diei pro nihilo reputatur, divinis

Y y nis

83.) C. jejunia 16. dist. 3. de Consecr.
84.) NICOLAUS I. ad Consult. Bulgaror.
c. 10.

nis vacant? Ponderus & pondus abominabitur Deus. Certe nemo dicit, famulum aut operarium, diem aliquam hero suo impendisse, qui per mediam solummodo horam obsequio eius est intentus. Exacta distributio Officii Divini per certas horas, non tam in Cleri, quam Laicorum edificationem, devotionem & gratiam instituta fuit, remansitque usus earum saltem pro maiore parte diebus Dominicis & Festis decantandarum, in pluribus Ecclesiis Parochialibus, præsertim in Civitatibus, ut nimirum populus iis diebus ad Ecclesiam istis horis conveniret 85.) : cavendum autem, ne hæc Officia adeo perfurtorie decantentur, ut mirum non sit, si a populo negligantur 86.) Ita-

---

85.) Hæc præsentia ad *Vesperas* & ad *Matutinas* in die Dominico exigitur in Capitularibus Regum Francorum lib. 6. c. 205. ita ut omnes eundo & redeundo *Kyrieleyson* decantent : similiter & pastores parochiarum eundo & redeundo in campum & ad domum faciant, ut omnes eos veraciter Christianos & devotos esse cognoscant.

86.) Ex tali negligentia alicubi ridiculosus mos ortus est, ut ædituus post datum on-

Itaque licet vi præcepti Ecclesiastici non alium Cultum Deo offerre diebus sacris teneamur præter auditionem Missæ : at vi præcepti Divini ad plura alia obstringimur, ut impleatur Lex Decalogi, *Memento ut diem Sabbati sanctifices.*

§. 495. Qui igitur ab audiendi Sa-
cri obligatione excusatur per impo-
tentiam, damnum, ignorantiam aut
charitatem; nihilominus tenetur alio
Cultu externo Deum venerari 87.) :
nam Ecclesiæ mens non est, omnem
Cultum a Deo præscriptum, sola Mis-
sæ auditione definire 88.) : sed ut
Fideles in precibus, Divinisque lau-
dibus frequentes & assidui sint; ut
Ecclesiis interfint; Sacramenta ad
Y y 2 ani-

nium campanarum signum ad Vesperas,
mox discedat, & fores Ecclesiæ claudat,
cum nec Clericus de iis cantandis, nec
laicus de iis frequentandis cogitet.

87.) S. AUGUSTINUS olim serm. 251. de
temp. nunc 280. in Append. tom. 5. part.
2. *veniat ergo, cuicumque possibile sit : qui
vero non potest, saltem in domo sua oret,
& non negligat. Deo solvere votum ac red-
dere pensum servitutis.*

88.) Qua ratione primi Christiani diem Do-
minicum transegerint, videri potest apud
JUSTINUM M. loco supra allegato not. 2.

animæ vulnerum curationem instituta adhibeant, seduloque se exercent in his operibus, quæ veram pietatem continent: ut Sanctos una cum Christo regnantes, tanquam Patronos congruis officiis & honoribus prosequantur 89.): ut domi etiam sacramenta piis meditationibus recolant: Evangelia, aliosque libros sacros legant: status sui obligationes perpendant: domesticos instruant: Viros probos de vita recte instituenda consulant: eleemosynas liberalius erogent: ægrotos visitent: solatium captivis afferant, quos etiam Imperatores in summis Festivitatibus dimittendos sanxerunt 90.).

¶ *perci-
piendi Ver-
bum Dei.*

§. 496. Mirantur nonnulli, quod sacri Canones & Concilia frequentius urgeant auditionem Missæ, quam obligationem audiendi Verbum Divinum, Instructionem aut Concionem. Ratio hujus peti potest ex veteri instituto, quo mox post Evangelium recitatum, sequebatur ipsius exemplum.

89.) BENEDICTUS XIV. Bullar. tom. I. Const. 60.

90.) L. 3. C. de Episc. audient. Capitular. lib. VI. c. 107.

planatio, quam hodie Concionem dicimus 91.). Hunc morem supposituit Synodus TRIDENTINA, & studiose retinendum præcipit 92.). Urgendo igitur auditionem Missæ, simul insinuatur obligatio percipiendi Verbum Dei.

§. 497. Inter alia pia opera 93.) *Ad Cultum Divinum diebus festis exhibendum numerari debet religio Voti vel nuncupandi, vel exsolvendi, juxta illud: vovete & reddite Domino Deo vestro 94.). De Votis solemnibus alibi dictum (Hierarch. Eccl. §. 431. seqq.). Votum simplex est deliberata promissio Deo facta de meliori bono. Vota temere & sine matura deliberatione, item ex gravi metu & absque sufficiente libertate facta, Deus non censetur acceptare, uti nec illa, quæ intenduntur tanquam medium ad finem malum consequendum; & plerumque nec illa, quæ videntur ali-*

*Ad Cultum
Divinum
pertinent
Vota,*

Y y 3   quid

-
- 91.) Card. BONA lib. 2. Rer. Liturg. c. 7. n. 7.
92.) Sefs. 22. cap. 8. de Sacrif. Miss. item Sefs. 24. c. 7. de Reform.
93.) Multa congerit THOMASSINUS de dieb. fest. celebr. Lib. 3. c. 6. & seqq.
94.) Psalm. LXXV. 12.

quid licitum intendere, posita tamen hypothefi prava, e. c. si ex duello vivus evafero, si in furto non deprehendar &c. nam missis metaphyficis abstractionibus, quas aliqui hac in re fingunt, in praxi diriguntur hæc Vota ad finem malum, scilicet ut fur- tum aut duellum peragatur securius ac feliciter, sub qua ratione non potest pertinere ad Cultum Latreuticum Dei, qui necessario, saltem ultimo debet intendi per Votum, adeo, ut promissio homini, vel etiam Sancto facta, si nullo modo referatur ad Deum, verum Votum non ef- fet. Similiter ad hunc Cultum non pertinent promissiones de re prorsus indifferente, quæ non fit de melio- ri bono, scilicet Deo magis grata, quam fit oppositum illius, nisi ad actum virtutis cujusdam referantur: item promissiones factæ ad finem omnino indifferente, nisi ejusmodi res indifferens & temporalis petatur a Deo tanquam donum Divinæ lar- gitatis, vel per Sanctorum impetra- tionem, qua ratione impetratio bo- ni alias indifferente fit honesta.

quorum ob- §. 498. Votum pure factum, licet
ligatio per expressa verba honorem & memoriam
se est gra- Sanctorum videantur intendere, pa-
vis; rit

rit obligationem Religionis erga Deum per se gravem 95.). Si fiat *conditionate*, obligat conditione impleta. Et quidem *Votum Personale* implendum est ab ipso vovente, nec transit ad hæredes vel successores 96.): *Reale* autem, si ab ipso vovente nequeat, impleri debet per alium, transitque ad hæredes, non tamen ultra vires hæreditatis. *Mixtum* ex personali & reali, transit ad hæredes tantum quoad partem realem, nisi hæres se sponte obligasset etiam quoad partem personalem 97.).

§. 499. Obligatio Voti tollitur I. *Variis tamen modis per Irritationem*, quando alteri cuidam *est tolli potest.*

Y y 4

95.) Formulæ quædam, phrasin *vovendi* continentes, quæ tamen sub peccato non obligare dicuntur, improprie utuntur vocibus, deberetque dedoceri populus, si erronea persuasio deprehendatur.

96.) *Votum a communitate integra factum* de jejunio, vel festo die singulis annis celebrando, non imponit posteris obligationem Religionis: hi tamen tenentur vel ex legitima consuetudine, vel ex statuto, vel ex ultronea ratihabitione. Vid. SUAREZ tom. 2. de Relig. tract. 6. de Voto lib. 4. c. 9. & II.

97.) Casus spontanæ obligationis habetur in C. 6. de voto & vot. redempt.

est subjecta vel *Voluntas voventis*, pro-
 ut liberi impuberes subjiciuntur pa-
 rentibus & tutoribus; Religiosi Su-
 perioribus suis circa materias Insti-
 tuto suo conformes: vel *Materia Vo-
 ti*, quo intuitu potest paterfamilias
 indirecte irritare Votum filii pube-
 ris, vel uxoris, quod cederet in præ-
 judicium rei familiaris. II. *Deficien-
 tia Materia*, si hæc ex toto destruat,ur,
 si evadat impossibilis, si desinat esse
 de meliori bono. III. *Cessante tota
 causa movente proxima*. e. c. si quis vo-
 veat eleemosynam determinato pau-
 peri erogandam; hic autem dives
 evadat: si quis voveat non ingredi
 talem domum, ut evitet aspectum
 feminae cujusdam; hæc autem alio
 discesserit. Idem est, si notabilis
 rerum mutatio accidat. IV. *per Com-
 mutationem*, quando pro materia Vo-
 to promissa substituitur alia, vel mi-
 nus vel æque bona. Hæc Commu-
 tatio requirit justam causam & auto-
 ritate Superioris, nisi mutatio fiat
 in opus evidenter Deo gratius. Fa-
 cultatem autem commutandi habent
 omnes, qui possunt dispensare. V.
per Dispensationem, quæ fit autorita-
 te Christi specialiter relicta in Eccle-
 sia, ex gravi causa, & admixta ple-
 rum-

rumque Commutatione. Votum perfectæ & perpetuæ Castitatis, Religionis, Peregrinationis Romanæ, Hierosolymitanæ & Compostellanæ reservatur Summo Pontifici. In reliquis dispensat Episcopus, vel qui Jurisdictionem quasi-Episcopalem, aut etiam speciale privilegium habent, quale privilegium multis Religiosis Ordinibus, etiam quoad externos Pœnitentes concessum est 98.). Plura, quæ ad materiam Votorum pertinent, fuse tractantur a Theologis Moralibus.

§. 500. Enumeratis obligationibus, quas Festa imponunt populo, superest, ut de multitudine, aut diminutione eorum pauca subjungamus. Nullo non tempore Viri docti & integræ Synodi agnoverunt, ex multiplicatione nimia Festorum sequi, ut observatio eorum vel omnino negligatur, vel plebi, quæ ex quotidiano labore victum sibi comparat, gravissimum damnum afferat.

Y y 5 rat

98.) Vid. Compend. privileg. S. J. v. Dispensatio. §. 7. DONATUS prax. regul. tom. 3. pag. 47.

rat 99.). Unde alicubi saltem ea-
tenus Festa quædam reducta sunt, ut
matutino tempore rei Divinæ detur
opera ; a meridie vero ad labores aut
negotia redire liceat : qui modus ce-
lebrandi minora quædam Festa jam
pridem usitatus fuit 100.). Nostra
ætate acres concertationes super hoc
negotio ortæ fuerunt : incommodis
enim ex nimia Festorum multiplicati-
one oriri solitis obviaturus BENE-
DICTUS XIV. , scripto publicis ty-
pis vulgato , rationes varias indica-
vit,

99.) In Synodo Provinc. SALISBURGEN-
SI ann. 1420. c. 10. Ordinariis injungitur,
ut festivitates Sanctorum nimium multi-
plicatas restringant. Id præstitit Syno-
dus TREVIRENSIS ann. 1549. can. 10.
cui præivit Card. CAMPEGIUS in Const.
ad removendos abusus edita Ratisbonæ
anno 1524. c. 20. postquam aliqui Ger-
maniæ Principes inter centum Gravami-
na cap. 37. hac de re conquesti fuerant.
Add. JOAN. GERSON Serm. in Concil.
Rhemenf. tom. 2. col. 630. URBANUS
VIII. in Bulla supra citata.

100.) Novella MANUELIS COMNENI Imp.
apud LEUNCLAV. Jur. Græco - Rom.
tom. 1. pag. 160. de quibusdam Dicecesi-
bus Belgii videri potest VAN ESPEN Jur.
Eccl. p. 2. tit. 17. c. 1.

vit, quibus ea imminutio fieri posset, consiliumque Episcoporum, & aliorum Virorum doctorum exquisivit. Varii Principes & Episcopi pro suis territoriis diminutionem aliquam petierunt, & facile impetrarunt. Indultum Archiepiscopi Firmani, ad mentem SSmi Pontificis editum displicuit Eminentissimo cuidam Cardinali, qui multo magis improbat doctrinam MURATORII 1.), suam opinionem acri stylo tuentis. Ex his aliisque scriptis 2.) turbari posse pacem Ecclesiæ merito censuit BENEDICTUS: ideoque peculiari Constitutione silentium imposuit, prohibuitque, ne super decreto hujusmodi, neque super Indultis concedendis vel denegandis pro imminutione dierum festorum quidquam scribatur; quæcunque autem scripta antea jam facta, denuo non imprimantur 3.).

Huic

1.) Sub nomine LAMINDI PRITANII in Tract. Della Regolata Divozion de' Christiani c. 21.

2.) Omnia hæc scripta conjunctim edita sunt sub titulo: *Raccolta di Scritture concernenti la Diminuzione delle Feste da Precetto.*

3.) Bullar. tom. 2. Const. LXIII.

Huic præcepto morem gesturi, plura non addimus: id solummodo notantes I. ferme dimidia parte immixtos nunc esse dies festos, quos olim multis sæculis observabat Ecclesia non solum Græca, sed etiam Latina 4.). II. Invigilandum summopere esse, ut diebus festis præbeatur populo occasio frequentandi pias exercitationes; impediaturque, ne abutatur otio ad multiplicanda scelera. III. Non tolleretur, ut plebs vel tædio laboris, vel ex quadam superstitione, sibi propria autoritate injungat cessationem a laboribus, præter dies ab Ecclesia constitutos. IV. Si autoritate Ecclesiastica abrogentur aliqua Festa; hæc tamen in Choro & a Clericis more pristino celebrentur.

TITULUS XXIII.

DE SEPULTURIS.

Conf. Lib. 3. Decretal. tit. 28. ex Sext. tit. 12. ex Clement. tit. 7. Extravag. Com. tit. 6.

§. 501.

Pro Sepultura

ULTIMUM obsequium, quod Christianis in Loco Sacro, aut Religio-

4.) Vid. THOMASSIN. de dier. fest. celebr. Lib. I. c. II.